

J.N. Darby

Studies over het boek Daniël

Daniël 1 - 6

Voorwoord

De overdenkingen die hierbij aan de lezer worden aangeboden, pretenderen niet een complete verklaring van het boek Daniël te geven. Het volgende is de reden ervan. Ze werden gegeven voor een klein gezelschap, dat zich bezighield met het profetische woord en hulp wenste bij de overdenking van dit boek. De auteur liet het licht dat hij had over het onderwerp schijnen door enkele lezingen. Tijdens de lezingen werden er aantekeningen gemaakt en het manuscript hiervan kwam in handen van iemand die ze begon te vermenigvuldigen (met de gedachte dat ze waardevol waren voor anderen). De auteur belette dat niet, maar uitte alleen de vraag of het de moeite wel waard was. Verder deed hij alles wat nodig was voor publicatie, hoewel op enige afstand van de plek waar dit had plaatsgevonden.

Het zal blijken dat er wat voorkennis nodig is bij de lezer. Als we de profetieën bestuderen, wordt er van ons verwacht dat we niet om de soms moeilijk te begrijpen gedeelten heenlopen. Maar als we wat inspanning ervoor over hebben, dan zal het niet moeilijk zijn deze lezingen te volgen. De auteur is ervan overtuigd dat God, als Hij deze poging om anderen te helpen goedkeurt, Zijn hulp zal geven om de inhoud te begrijpen. Want de wijsheid komt van God. Het is aan Hem en voor Hem, geliefde lezer, dat de auteur u dit werkje aanbeveelt, in de hoop dat u een zegen zult ontvangen.

Daniël 1 en 2

Het boek Daniël speelt zich af in de tijd dat Israël als het volk van God onderworpen is aan de heidenvolken. In de eerste verzen vinden we de uitvoering van de waarschuwing aan het adres van Hizkia (Jes. 39:6-7). De troon van God was geweken uit Jeruzalem. De macht en het koningschap waren toevertrouwd aan de volken. Israël in zijn huidige staat was niet langer Gods volk, door Zijn gericht. Het was in ballingschap gevoerd. Maar God had het niet losgelaten. Hij gaf Zijn zegen echter alleen over de huidige situatie. Wat voor hen belangrijk was om te begrijpen, was de geschiedenis van de overheersing door de volken, waaraan zij waren onderworpen, en ook het effect van de verandering ten aanzien van de beloften die hun vroeger waren geschonken. Ook moest met de eer van God rekening worden gehouden tijdens de overdracht van de macht. Het was belangrijk om te weten hoe de heidenvolken hun macht zouden gebruiken, en hoe hun gedrag zou zijn tegenover God en tegenover de Joden, nu de verantwoordelijkheid was overgedragen.

Het boek bevat twee principes:

1. Ten eerste, de aard en het gedrag van de vier koninkrijken die de periode van de 'tijden der volken' omvatten, (Luk. 21:24). Namelijk vanaf de tijd dat God Jeruzalem had verlaten (Zijn troon was daar niet langer) en de regeringsmacht had overgedragen aan de heidenvolken, tot op de tijd van het herstel van Zijn troon.
2. Ten tweede, de relatie van de volken met Israël, Gods volk, gedurende de periode waarin het hoogste gezag wordt uitgeoefend door de volken.

Dit alles is van praktisch belang, want daardoor wordt de christen geïnformeerd over de resultaten van de wereldpolitiek. Hij wordt gewaarschuwd voor 'dingen die nog niet gezien worden'. Hij houdt zich gescheiden van de wereld, in zijn hart en in de praktijk, van alles waarvan de ontknoping zo droevig zal zijn. Daarbij zal de bekendheid met alles wat zal plaatsvinden, hem rustig en bedaard houden. Er is geen reden dat hij zijn hart zal geven aan de wereld die hem omringt, want hij weet door de geschreven openbaring van God zowel de koers als het einde daarvan. En verder is zo'n profetische kennisgeving ook waardevol voor ons. Niet alleen omdat het Christus laat zien en Gods geliefde volk, maar ook omdat in elke mededeling die God doet blijdschap aanwezig is vanwege het feit dat Hij tegen ons spreekt. Zijn onze zielen gelukkig in de gemeenschap met Hem? Dit is het geval bij de profetie, zoals in ieder gedeelte van het Woord. We voelen Zijn nabijheid en Zijn goedheid

tegenover ons. Dat versterkt ons geloof in Hem en de heiliging van ons leven wordt groter en sterker.

Dit boek is te verdelen in twee onderscheiden delen, die overeenkomen met de twee grote principes die het bevat: zes hoofdstukken bevatten het eerste en de zes andere het tweede. De eerste zes bevatten niet de openbaringen aan Daniël, uitgezonderd dan de uitlegging van de dromen van Nebukadnezar of de dingen die de leiders van de koninkrijken overkomen. We vinden hier de grote algemene principes van de heidense monarchieën of de wereldgeschiedenis, aangekondigd door haar heersers en getoond in hun gedrag. De laatste zes hoofdstukken zijn openbaringen aan de profeet zelf en tonen niet alleen de geschiedenis van de koninkrijken, maar laten die zien door de ogen van God. Ze geven details van de relatie van de heidenvolken ten opzichte van het Joodse volk en van de godsdienst die nog door hen beoefend werd. Dit laatste was belangrijk voor Daniël, die als profeet de heerlijkheid van God en het volk op zijn hart droeg, maar ook voor de algemene geschiedenis van deze rijken.

Het is leerzaam het karakter van iemand op te merken, die met Gods werk te maken krijgt in deze moeilijke tijd van ballingschap voor Zijn volk. In de eerste plaats weigert hij zichzelf te verontreinigen door te eten van het heerlijke voedsel van de wereld. God die alles voorbereidt voor het welzijn van hen die in geloof wandelen, in wat voor omstandigheden ze ook zijn gesteld, bewerkte het hart van de overste van de hovelingen ten gunste van Daniël en zijn metgezellen. Van deze overste, onder wie zij stonden, ontvangen ze gunst en barmhartigheid. God beantwoordt de gebeden van Daniël en hun uiterlijk bleek schoner en zij zagen er welvarender uit dan de anderen, die zichzelf hadden overgegeven aan de gewoonten en het voedsel van de wereld.

Kortom, Daniël is trouw in alles wat een scheiding bewerkt tussen hem en de wereld. Hij handelde overeenkomstig de Joodse gewoonten en weigerde te eten van het vlees van de tafel van een heidense koning. Deze handelwijze van het geloof, die menselijk gezien leek op een belediging, kreeg de goedkeuring van God. Het persoonlijke gedrag van Daniël is de basis en de introductie om inzicht te krijgen in het hele boek. Bij ons is het hetzelfde. Scheiding van de wereld – een duidelijke afwijzing om deel te hebben aan wat ze te bieden heeft – brengt ons in de positie om te begrijpen wat God ons wil meedelen. Hoewel de volheid van Zijn gedachten staat opgeschreven in het Woord, kunnen wij het slechts bevatten door het directe onderwijs van God Zelf, ongeacht het instrument dat Hij wil gebruiken om de mededelingen aan ons door te geven.

God vond een gelegenheid waarbij Daniël, die door Zijn genade zich beschikbaar had gesteld, Hem kon dienen als getuige. God handelt vaak door wegen die de wereld als verkeerd betitelt. Hij laat toe dat Nebukadnezars geheugen hem in de steek laat, om hem ertoe te brengen in afhankelijkheid van de profeet die God had verkoren, Zijn goddelijke wijsheid te tonen. Op dat moment wist Daniël echter niet meer dan anderen om dit probleem op te lossen. God liet hem zijn afhankelijkheid voelen. Maar hij had geloof, en het geloof en de afhankelijkheid werden duidelijk getoond. Op initiatief van Daniël, zochten hij en zijn metgezellen het aangezicht van de God van de hemel. ¹ God antwoordde hem, waarbij Hij altijd gebruik maakt van een moeilijke zaak om Zich één te maken met het arme overblijfsel van Zijn volk.

Daniël's eerste daad was niet zich te haasten naar de koning, om hem te informeren over de onthulling van het geheim en zich te verheugen in de redding; maar hij richtte zich in dankbaarheid tot God, Die hem verhoord had. Hij schrijft Hem alles toe wat het overblijfsel vertroost tijdens de overheersing door opstandige heidense machten (Dan. 2:21). Wanneer Daniël geïntroduceerd wordt in de tegenwoordigheid van de koning, is hij niet opgetogen. Hij verbergt zich om zo te zeggen achter de heerlijkheid van God. Pas wanneer wij ons werkelijk nederig opstellen, zullen we worden verhoogd. Als Daniël verdwijnt, wordt God Zelf geopenbaard door hem. Laten wij toch de wijsheid en de geestelijke kracht mogen hebben om onszelf te verbergen achter Jezus, zodat Hij op de voorgrond zal staan. Iedere keer dat dit gebeurt, is een kostbare overwinning.

Voor de uitleg van de droom zijn een paar woorden voldoende, omdat het licht hierover wel bekend is. De droom spreekt over de vier grote rijken: het Babylonische, Perzische, Griekse en Romeinse. In vers 37 en 38 zien we dat de heerschappij is gegeven aan Nebukadnezar door de God van de hemel: een universele heerschappij, absoluut in zijn karakter over de aarde, maar niet over de zeeën. Er wordt geen informatie gegeven hoever die heerschappij zich uitstrekt, maar ze is geschonken; en het is het eerste rijk, dat deze macht lijkt te bezitten op de meest absolute wijze. Ze berustte in de persoon van het hoofd, het 'gouden hoofd.' Het vierde rijk was bestemd om alles in stukken te breken door zijn macht, maar aan het einde was het verdeeld. De toestand is zowel sterk als zwak. Het is het resultaat van de eenheid van het rijk en het oorspronkelijke bestaansprincipe,

---

¹ Het is in dit karakter van de 'God van de hemel' dat Daniël Hem kent. Naderhand zal Hij gezien worden als de God van de aarde, zoals in feite altijd als Degene die alle rechten heeft.

met heterogene² elementen (dat naar mijn mening bestaat uit heidenvolken met wat er al was, beter gezegd de Romeinen).

Aan het eind zal de God van de hemel het koninkrijk van Christus vestigen. Dit zal door het oordeel al deze rijken terzijde stellen. We moeten in gedachten houden dat het koninkrijk van Christus hier Zijn rijk is, gevestigd in macht in de wereld, en niet de gezegende invloed van het evangelie van Zijn genade. De eerste daad van de kleine steen, voordat die groeit en een grote berg wordt en de aarde vervult, is te vallen op het beeld, zodat het wordt als kaf op een zomerse dorsvloer. De steen wordt pas daarna een berg. Met andere woorden, wanneer Christus het oordeel zal uitvoeren dat de macht van de heidenen in stukken zal breken, zal Zijn koninkrijk – een aards koninkrijk en een rijk in oordeel – de aarde vervullen.

In hoofdstuk 2 wordt de morele geschiedenis of het gedrag van deze rijken niet aangestipt. Die worden behandeld in de vier volgende hoofdstukken. Ik zal alleen maar de hoofdpunten aangeven die ons worden gegeven en die de rijken karakteriseren. In een volgende lezing komen we daarop terug.

1. De eerste is afgodendienst, of de maatschappelijke macht die probeert mensen te onderwerpen aan wetten van eenheid in godsdienst. Het object is een beeld dat is opgesteld door de wetgevende macht.
2. Het tweede is wanneer het hoofd van het rijk zoals een beest wordt. De betekenis is dat men zich niet meer bewust is van de relatie met God. In plaats van afhankelijkheid aan Hem, die overeenkomt met het licht dat van boven is verkregen (wat de enige en ware heerlijkheid is van mensen), worden zij die dit licht hebben verloren verlaagd tot het niveau van een beest.
3. Het derde is de goddeloosheid, die naar voren komt in het gedrag van de heersende macht ten opzichte van de Joden en de God van de Joden. Daarbij wordt Zijn naam en alles wat herinnert aan Zijn dienst oneerbiedig behandeld.
4. Het vierde is zelfverheerlijking. Het hoofd van het rijk maakt zichzelf tot god en verbiedt te bidden tot iemand anders dan hemzelf.

In al deze gevallen wordt aan het eind van deze geschiedenissen de enige en ware God verheerlijkt:

1. In de eerste plaats moeten de heidenvolken de God erkennen van wie de voorkeur geven aan een brandende oven boven de afgodendienst.

---

² niet gelijksoortige of niet homogene.

2. Ten tweede zijn het de heidenen zelf, die de God van de hemel erkennen die hen heeft vernederd toen ze in hoogmoed wandelden. Een hoogmoed waarvan Babylon het centrum was.
3. Het derde is het oordeel dat uitgeoefend wordt over de slechte koning.
4. En bovendien is het niet alleen de God van de hemel die wordt geëerd, maar Zijn macht wordt met autoriteit gevestigd en Zijn koninkrijk wordt erkend als wat duurt tot in eeuwigheid.

Daniël 3 - 6

U herinnert zich wel dat hoofdstuk 2 een algemeen overzicht van de geschiedenis geeft van heel het boek. Dit werd geopenbaard in de droom waaraan Daniël Nebukadnezar herinnerde, en daarbij ook de uitleg gaf. Het is de geschiedenis van de tijden der volken. De vier rijken en hun uiteindelijke vernietiging door de kleine steen worden voor onze aandacht geplaatst. Dan volgt het koninkrijk van Christus: Christus Zelf zal dit oordeel uitvoeren tegen de macht van de volken. Ik wil nogmaals benadrukken dat pas na de vernietiging van het statenbeeld de kleine steen een grote berg wordt die de aarde vult, en niet eerder.

We hebben al vastgesteld dat de vier volgende hoofdstukken (dat is tot het eind van hoofdstuk zes) het karakter en het gedrag van deze vier rijken weergeven. En dat zij, in plaats van afhankelijkheid ten opzichte van God te tonen, blijken te leven in rebellie tegenover God, Zijn volk vervolgen en zichzelf de plaats van God toeëigenen. Het gevolg daarvan is oordeel.

Hoofdstuk 3

In hoofdstuk drie vinden we de eerste principiële zonde. Namelijk de afgodendienst, die de macht van de volken ³ of de macht gedurende de tijden der volken kenmerkt. In het volgende hoofdstuk kunnen we zien dat deze rijken, in plaats van onderworpen te zijn aan God, beesten worden. Ze verliezen hun verstand en handelen als dieren, als wilde beesten die niet getemd zijn. Elk mens die zich in de juiste positie bevindt, erkent zijn onderworpenheid aan God. Maar zij verliezen hun verstand (Dan. 4). In hoofdstuk vijf vinden we openlijke goddeloosheid, en in hoofdstuk zes stelt het hoofd van het rijk zich in de plaats van

---

³ Het woord 'Gentiles' is vertaald met 'volken'.

God. De daarop volgende hoofdstukken geven ons bijzonderheden over de omstandigheden van de rijken en hun relatie met het volk van God.

Het eerste wat de bestuurlijke macht hier doet is de invoering van de afgoderij. Het motief hiervoor is het creëren van eenheid in religie. Dit gebeurt altijd door scheiding te brengen tussen mensen en de ware God en iets voor Hem in de plaats te stellen. Deze dingen fungeren als aanleiding om het volk van God te beproeven. Nebukadnezar beveelt alle naties (want er waren er veel onder zijn heerschappij), om het beeld te aanbidden. Dit is afgodendienst, lees Daniël 3:4-7 voor de inhoud van de oproep. Dit is geen onbekende manier van de satan. Hij werkt in de bestuurlijke macht de wens naar eenheid, en er is geen krachtiger middel om de massa te beïnvloeden dan religie. De satan zet de bestuurlijke machten aan om deze eenheid te creëren, zodat alles onder hun autoriteit valt en alles gereguleerd is. Dit was ook het geval bij Nebukadnezar. Het stelde een beeld op in het gewest Babylon, en eiste dat alle bestuurders van de gewesten zouden komen om de inwijding bij te wonen en het te aanbidden.

Ik herhaal dat zo'n religieuze handeling een krachtig middel is om de massa te beïnvloeden en hen onderworpen te houden in één gemeenschap, verbonden met het bestuurlijke apparaat dat het centrum is van de staatsreligie. Alles wat plaatsvindt, houdt daarmee verband. Maar wanneer dat zo is, moet er ook een straf vastgesteld worden. De uitwerking van die straf kan meer of minder gewelddadig zijn, maar straf is er. We zien dat in deze geschiedenis. Nebukadnezar's alternatief is: *'Wie niet neervalt en aanbidt, zal op hetzelfde ogenblik midden in de brandende vuuroven worden geworpen'* (3:6).

Maar er is nog een ander gevolg dat karakteristiek is voor de macht van de volken, ik doel op het gebrek aan respect of de goddeloosheid ⁴. Dit is niet alleen de weigering om het geweten te respecteren, maar wat erger is: het ontkennen van de rechten van God. Het geweten respecteren is al wenselijk, maar de rechten van God nog veel meer. Hoor de woorden van de koning: *'En wie is dan de god die u uit mijn handen kan verlossen?'* (3:15). Dat is goddeloosheid, het principe van godslastering dat het beest karakteriseert in alle tijden en gelegenheden. Zijn gedachten gaan uit naar de macht die hij – het beest – heeft en bezit. Laten we bedenken dat het God is die deze heeft gegeven en die macht uiteindelijk zal omverwerpen (vgl. Hab. 1:11; 15-17). Goddeloze respectloosheid door het vergeten van de oorsprong van de macht matigt zichzelf de rechten van God aan. Als de eenheid in het rijk bewaard wordt, terwijl Gods rechten opzijgezet worden,

---

⁴ Eng. 'impiety', oneerbiedigheid of goddeloosheid.

is dat afgodendienst. Wij vallen in de handen van de vijand, als wij ver van de ware God blijven. En wanneer de bestuurlijke macht zo'n afgodische eenheid probeert te vormen, zet die niet alleen het geweten terzijde maar ook de rechten van God Zelf.

Dit is speciaal van toepassing op het Woord van God. De mens heeft niet alleen recht om het Woord van God te horen, als het gaat om dingen tussen hem en zijn naaste. Maar er geldt ook een heilig recht als we hem dit ontnemen. Dat is, dat God het recht heeft te zeggen wat Hij wil dat er wordt gezegd tegen de mens tot wie het Woord zich richt. Diegenen die mensen dit ontnemen, doen afbreuk aan dit recht en verachten de autoriteit van God, Die het goed achtte Zijn Woord tot hen te richten. Stel dat ik dienaren heb die van mij afhankelijk zijn, en aan wie ik opdrachten geef. En iemand verhindert dat mijn dienaren die opdrachten krijgen. Dan bemoeit hij zich niet alleen met hun rechten, maar ook met die van mij en dat is verkeerd. God zal hier ongetwijfeld rekening mee houden. Het is erg genoeg om het geweten van anderen geweld aan te doen, om zelf op de eerste plaats te komen. Maar hier zet Nebukadnezar de voorrechten van de ware God opzij, en dat is het principe van afgoderij dat de heidenvolken van het begin af kenmerkt. Dit was de eerste actie van het gouden hoofd en het kenmerk van de macht van de volken die ons gepresenteerd wordt in dit hoofdstuk.

Aan de andere kant vinden we een aandoenlijk beeld in Sadrach, Mesach en Abed-Nego. Zij zijn helemaal niet bang of bezorgd. *'Wij hoeven u hierop geen antwoord te geven'* (3:16), was hun antwoord aan de koning. Helpt dit vertrouwen hen om aan de dreigende straf te ontkomen? Op geen enkele manier. Ze kunnen er niet aan ontkomen. God laat toe dat ze beproefd worden. Hij openbaart Zich niet direct, maar laat Nebukadnezar toe zijn dreigement uit te voeren. Ze worden in de brandende oven geworpen, net zoals later Daniël in de leeuwenkuil werd gegooid. Terwijl zij hun geweten geen geweld wilden aandoen door de wil van Nebukadnezar te doen, boden zij geen tegenstand aan hun straf. Ze onderwierpen hun lichamen volledig aan zijn bevelen. En wat was het gevolg daarvan? Ze werden bevrijd door het vuur en niets aan hen verbrandde, behalve dat waarmee ze door de wereld gebonden waren. Meer nog, ze hadden de Zoon van God als Metgezel in de oven. Het gevolg van de tussenkomst van God ten gunste van Zijn arme dienaren was dat er een getuigenis werd gegeven door de regeringsmacht. Hun God was de God, Die Zijn volk bevrijdde. Hij was neergedaald om Zijn naam aan hen te verbinden. De koning zei: *'Geloofd zij de God van Sadrach, Mesach en Abed-Nego, Die Zijn engel heeft gezonden en Zijn dienaren heeft verlost, die op Hem hebben vertrouwd'* (3:28).

Dit is de houding van een gelovige: hij geeft zijn lichaam over, opdat hij niemand anders dient dan de ware God. En meer dan dit, beste vrienden, deze mannen verlaten de oven als getuigen van de macht van de ware God – hun God – tegenover de hele wereld. Op dezelfde wijze zal dit gebeuren met het gelovige overblijfsel van het volk in de eindtijd. Ze zullen in de vurige oven verkeren, maar op hetzelfde moment zal God Zich openbaren als hun God. Christenen hebben een nog hogere verwachting. Ondanks het feit dat we hier de dood kunnen ondergaan, is onze hoop gericht op de heerlijkheid van Hem Die ons gered heeft. Die heerlijkheid zullen we met Hem genieten, als we daar zijn waar Hij is. Maar de gelovige Joden zullen verlost worden van de dood door de macht van God, en de ware God zal worden erkend als hun God.

Hoofdstuk 4

In dit hoofdstuk vinden we de droom van de koning over de grote boom, die de hele wereld overschaduwde. Dit waren zijn woorden: *‘De visioenen nu die mij op mijn bed voor ogen kwamen, waren deze: Ik keek toe, en zie, een boom, midden op de aarde, groot was zijn hoogte’* (4:10). Een grote boom is altijd het symbool van iemand met alomvattende macht op aarde. Eén boom is in dit geval voldoende, want het was in feite Nebukadnezar die regeerde over de hele bewoonde aarde. Er was maar één grote boom, en daaronder vonden de dieren van het veld schaduw en de vogels in de lucht verbleven in zijn takken (4:12).

Maar wat gebeurde er met de overgedragen macht? Die werd gebruikt voor zelfverheerlijking. God had de macht aan Nebukadnezar toevertrouwd en de koning gezegd met talloze tijdelijke voorrechten. Als gevolg daarvan werd hij hoogmoedig, hoewel hij door de uitleg van de droom werd gewaarschuwd; en de profetie van wat zou gebeuren werd werkelijkheid. Het hart wordt verblind door de dingen die het ziet. We vinden hier niet meer de eenheid in religie en de redding door de hand van God; maar een ander karakter van de macht van de volken. Namelijk als God in Zijn voorzienigheid de mens verhoogt, dat als gevolg hiervan de mens zichzelf verhoogt. Alles is dan verloren. De zaak is als volgt: de troon van God was weggenomen van de Joden en God gaf de volken de oppermacht, in de persoon van Nebukadnezar. Maar een zondig mens is niet in staat ook maar enige wet te houden. Macht kan niet aan de mens worden toevertrouwd, zonder dat die zichzelf groot maakt ten opzichte van de God, Die hem de macht schonk. De koning zei: *‘Is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb’* (4:30)? Nebukadnezar stelde zichzelf in het middelpunt, in de plaats van God. Hij werd een beest en verloor zijn verstand compleet. Een dier kan krachtiger, groter of sterker zijn dan een mens; het kan scherpzinnig zijn, maar zijn blik is naar beneden gericht. Er is geen werking van het geweten en als gevolg daarvan geen echte relatie met God.

Het enige edele facet van de mens is zijn onderwerping aan God. Daartoe is nodig dat men de wil van God verstaat. De mens buigt voor die wil en vereert God hierdoor als de Persoon die boven hem staat. Maar op het moment dat hij zegt: *'dat ik gebouwd heb'*, verliest hij zijn relatie met God. Hij heeft zijn hoge plaats verlaten en gaat lijken op de gevallen schepping, op een beest. Want ik herhaal: de mogelijkheid om een relatie met God te hebben is de echte superioriteit van de mens. Daarbij moet God Zijn plaats hebben als God, en de mens aan Hem onderworpen zijn. Waar die relatie niet aanwezig is, dalen we af naar de dingen onder ons. Nebukadnezar werd een metgezel van de dieren, hij had zijn verstand verloren. Het effect van dit alles wordt aan het eind van het hoofdstuk genoemd. De koning komt er zelf achter, hij gebruikt woorden die nog nooit gehoord zijn in zo'n situatie: *'Ik sloeg mijn ogen op naar de hemel, want mijn verstand kwam in mij terug'* (4:34-37). Dat is het effect van het oordeel van God over de macht van de volken. Het is niet de tussenkomst ten behoeve van een gering overblijfsel van Zijn volk, zoals in het geval van Sadrach, Mesach etc., maar Hij breekt de hoogmoed van de aardse macht. De mens verhoogt zichzelf tegenover de ware God, maar Hij staat boven zijn grootste krachtsinspanning (vgl. Ex. 18:11).

Het grote principe van hoofdstuk vier is het verdorven gedrag van de macht van de volken. De mens verhoogt zichzelf tegenover God, maar hij wordt als de beesten in zijn verstand en wordt geoordeeld.⁵ Zeven tijden gaan erover heen en op het laatst erkent hij de Allerhoogste. Met andere woorden: de soevereine macht van de volken blijft beroofd van elk inzicht gedurende de hele periode van zijn regerende bestaan. Na die periode erkent men de ware God.

Hoofdstuk 5

In dit hoofdstuk vinden we verdere details. Koning Belsazar maakte een groot feest en beval de gouden en zilveren voorwerpen te brengen, die zijn vader had weggehaald uit de tempel in Jeruzalem, opdat de koning, zijn machthebbers, zijn vrouwen en bijvrouwen eruit zouden drinken (5:2-4). We vinden hier een nieuw aspect van het falen van de heidenvolken, namelijk vergaande goddeloosheid en respectloosheid⁶ en dit veroorzaakt het tenietdoen van de Babylonische macht. Deze derde vorm van goddeloosheid houdt verband met de Joden. Want God, in relatie met Zijn volk, is altijd de God van de aarde. Hij heeft alles hier beneden in handen. Het is niet de vraag van de hemelse hoop van de gemeente. God heeft de

---

⁵ Vergelijk Habakuk, zijn profetie is soort commentaar op deze twee hoofdstukken.

⁶ 'Impiety' = goddeloosheid.

Joden als gevangenen in de handen van de volken gegeven. Hij heeft het altaar, het heiligdom (Klaagl. 2:7), en alle uiterlijke tekenen van Zijn aanwezigheid en heerlijkheid in de macht van de volken gegeven.

Het hoofd van de volken roemt in zichzelf, en omdat God de Joden heeft overgeleverd, verheerlijkt hij zijn afgoden, prijst die en doet God oneer aan. Het is hetzelfde als zal gebeuren met de koning van de eindtijd, nl. openlijke godslastering. Het is niet alleen het principe van afgoderij, en ook niet alleen het hoogmoedige menselijke hart dat zegt: 'Is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb'. Die dingen kenmerken hem natuurlijk, want het is een mens; maar dit is een grof beledigend optreden, dat tot oneer van God is. Het is verachting van de God, Die Zijn volk als straf heeft overgeleverd in de handen van de heidenen. Op het moment dat dit gebeurde, kwamen er *'vingers van een mensenhand tevoorschijn, die op het pleisterwerk van de wand van het koninklijk paleis schreven, tegenover de kandelaar'*. Ze schreven de woorden: *'MENE, MENE, TEKEL, UFARSIN'* (5:25). De koning zag het gedeelte van de hand die schreef en zijn gelaatskleur veranderde. *'Toen antwoordde Daniël (...). Wat u, o koning betreft, de allerhoogste God heeft uw vader Nebukadnezar het koningschap, grootheid, eer en majesteit gegeven (...). Wat u, Belsazar, zijn zoon, betreft, u hebt uw hart niet vernederd, hoewel u dit alles wist. U hebt zich verheven tegen de Heere van de hemel, want de voorwerpen van Zijn huis heeft men bij u gebracht'*. Het oordeel kwam over Belsazar, en zijn koninkrijk werd verwoest. *'In diezelfde nacht werd Belsazar, de koning van de Chaldeeën, gedood. Darius, de Meder, ontving het koningschap'* (5:30; 6:1).

Hoofdstuk 6

We vinden in dit hoofdstuk het vierde principe van het kwaad, dat aanwezig is onder de volken en het geheel completeert. Het is niet alleen de goddeloosheid, die God onteert, maar het is de mens die zichzelf verhoogt en zich in de plaats van God stelt. De satrapen ⁷ gaan naar de koning en zeggen: *'Koning Darius, leef in eeuwigheid! Al de rijksbestuurders van het koninkrijk, de machthebbers, de stadhouders, de raadslieden en de landvoogden, zijn na onderling beraad van mening dat er een koninklijk besluit moet worden opgesteld en een verbod moet worden bekrachtigd, dat al wie binnen dertig dagen...'* (6:7-8). Er wordt in het kort gezegd dat niemand mag worden erkend als God, en dat er geen verzoek mag gedaan worden dan alleen aan Darius zelf. De boze zal dit op dezelfde manier doen door middel van de mens van de zonde, *'die zich verzet en zich verheft tegen al wat*

---

⁷ Oud-Perzische provinciehoofden

God heet of een voorwerp van verering is, zodat hij in de tempel van God gaat zitten en zichzelf vertoont dat hij God is' (2 Thess. 2:4).

Er wordt ook over hem gesproken in Daniël 11: *'Die koning zal handelen naar eigen goeddunken. Hij zal zich verheffen en zich groot maken boven elke God. Hij zal tegen de God der goden wonderlijke dingen spreken. Hij zal voorspoedig zijn tot de gramschap voltrokken is. Want wat vast besloten is, zal gebeuren. En hij zal niet letten op de goden van zijn vaderen, en ook niet op het verlangen van de vrouwen. Hij zal op geen enkele god letten, maar zichzelf boven alles groot maken'* (Dan. 11:36-37). Op dat moment zal hij worden vernietigd. Dit is de uiterste openbaring van boosheid, het verheffen van zichzelf tegenover God en de wens om Hem te overtreffen op aarde. De getrouwen zullen in elk geval beproefd worden, of dat nu is door Nebukadnezar of door Darius. Het resultaat is de vernedering van de macht van de volken die voordien opstandig waren, maar nu de ware God erkennen.

Op dezelfde manier vergaat het Darius. *'Er wordt door mij bevel gegeven dat men in heel het machtsgebied van mijn koninkrijk zal beven en sidderen voor het aangezicht van de God van Daniël, want Hij is de levende God, en houdt voor eeuwig stand. Zijn koninkrijk gaat niet te gronde, en Zijn heerschappij duurt tot het einde'* (6:27). Er is een opmerkelijk verschil in uitdrukking in deze verzen. Nebukadnezar betuigt dat de God van de hemel de God van de Joden is. Namelijk van Sadrach, Mesach etc. en dat er geen god is die zo verlossen kan als Hij. Hier bij Darius vinden we ook de God van Daniël en dus van de Joden. Maar hier wordt Hij ook genoemd *'de levende God'*, Die voor eeuwig standhoudt. *Zijn koninkrijk gaat niet te gronde en Zijn heerschappij duurt tot het einde.* Dit alles zal werkelijkheid worden bij de openbaring van Jezus Christus en de vestiging van Zijn koninkrijk, dat geen einde zal hebben.

Opnieuw spreekt Darius: *'Hij verlost en redt, Hij doet tekenen en wonderen in de hemel en op de aarde, Hij, Die Daniël heeft verlost uit de klauwen van de leeuwen'* (6:28). Het is de verlossing van de Joden, namelijk een overblijfsel dat gezien wordt op aarde, dat de aanleiding vormt van de erkenning door de volken dat Hij de ware God is. Ze zullen, net zoals Jethro tegen Mozes zei, erkennen: *'Nu weet ik dat de HEERE groter is dan alle goden'* (Ex. 18:11). De ware God leert men kennen door de oordelen die Hij uitvoert over hen die tegen Hem opstaan, en door de verlossing van Zijn volk. Het eerste van deze oordelen is er één, waarbij het hoofd van de volken alle begrip van de wegen van God verliest. Het tweede is de complete vernietiging van de koning van Babylon in dezelfde nacht, waarin hij de ware God onteert.

De geschiedenis van de volken is droevig, maar heerlijk in zijn resultaten door de openbaring van God ten behoeve van Zijn volk.

- In hoofdstuk drie zien we de afgodendienst. De vestiging van eenheid in afgoderij door de arm van de bestuurlijke macht, die eigenlijk een slaaf is van de satan.
- Hoofdstuk vier is de geschiedenis van de menselijke zelfverheerlijking.
- Hoofdstuk vijf is openlijke goddeloosheid tegenover de Eeuwige.
- En tot slot in hoofdstuk zes maakt het hoofd van de volken zichzelf tot God.

In al deze gevallen zien we het volk van God volledig onderworpen aan de tijdelijke macht van deze koningen, want hun macht kwam van God. Dit geldt ook voor de christen: hij onderwerpt zich. Het gebruik dat de regeringen maken van de macht ze hebben gekregen, verandert niets aan de bron van Wie ze die hebben ontvangen. De Heere Jezus erkende dat de macht van Pontius Pilatus, waardoor deze Hem veroordeelde, van God kwam. Toen Zijn uur gekomen was, onderwierp Hij Zich aan wat de autoriteiten, door God ingesteld, bevolen. Het ligt voor de hand dat wanneer de volken gebruik maken van hun macht in strijd met Gods gedachten, zij daarbij onder leiding van de satan staan. Zij hebben hun macht gekregen van God, maar maken er gebruik van voor de vijand.

Welke koers zal een kind van God volgen? Hij houdt zichzelf niet overeind door te leunen op de macht van de overheden. Hij handelt naar zijn geweten en zoekt alleen de wil van God. Maar op hetzelfde moment onderwerpt hij zich aan de macht van de overheid. Zo stelt hij zijn lichaam beschikbaar, want zijn geweten is slechts onderworpen aan één Meester. Sadrach en zijn vrienden ondergaan hun straf, maar zij weigeren te doen wat de koning bij de uitvoering van zijn macht hen wil laten doen. Ze proberen niet de koning van gedachten te laten veranderen. Ze worden bedreigd en gestraft door Nebukadnezar, maar ze blijven trouw aan hun God en Hij verlost hen. Ze laten hun zaak over aan Hem: *'Hij zal ons, o koning, uit uw hand verlossen. En zo niet, het zij u bekend, o koning, dat wij uw goden niet zullen vereren'* (Dan. 3:17-18).

Er is nog een opmerking te maken, namelijk hoewel de mens ontrouw is (en de Joden waren dat), God nooit Zijn rechten verliest. Hij kan de macht overdragen aan de volken voor een tijd, maar Hij verliest nooit Zijn rechten. Het gevolg hiervan is dat Hij Zijn volk ook nooit verlaat. Zoals Hij zei tegen de farao: *'Laat Mijn volk gaan.'* Het volk Israël was het onderwerp van een geschil tussen de farao en God. Christenen hebben een andere hoop, maar het principe blijft altijd gelijk. Daniël had geloof en hij sprak zoals het geloof altijd doet, want het ziet de dingen zoals

God ze ziet. Het is waar dat God had gezegd: Dit is niet langer Mijn volk. Maar Daniël spreekt steeds over het volk Israël als het volk van God, omdat het geloof Gods rechten erkent. Als een Jood geloof had in zijn hart, zou God dat zien ondanks de omstandigheden; en dat is heel kostbaar. Het is onmogelijk, ondanks alles wat de satan kan doen in de gemeente van God, dat wij in een positie komen waarin God het geloof niet zou erkennen. Anders zou God Zijn rechten hebben verloren.

In de volgende lezing zal het nodig zijn om in bijzonderheden te gaan. Bekendheid met de genoemde eigenschappen van de macht van de volken, vanaf Nebukadnezar tot het einde toe, is van wezenlijk belang om begrip te hebben van de dingen van God. Hoewel wij als christenen een andere hoop hebben, een hemelse hoop, leven we toch in de tijden der volken. En hoe dichter wij bij het einde komen, hoe meer Israël een prominente plaats zal krijgen. Het is gemakkelijk om te zien aan hun huidige toestand, dat de gebeurtenissen snel naar het einde leiden. Hoe belangrijker Israël wordt, hoe meer het nodig is om de gedachten van God te begrijpen aangaande Zijn volk.

We hebben in het algemeen gekeken naar de historie van de macht van de volken. Vanaf Nebukadnezar, d.i. vanaf de ruïnes van Jeruzalem, tot op de tijd dat Christus zal komen om de afgodische en afvallige machten te vernietigen. Wat we hebben gezien waarschuwt ons ervoor het koninkrijk van God te vestigen op de ruïnes van de afgodische mens. In de volgende lezing, beste vrienden, zullen we niet meer de dromen van Nebukadnezar vinden. Maar we zullen ons bezighouden met de openbaringen die Daniël heeft gekregen. Hij is het die het gelovige overblijfsel van de Joden vertegenwoordigt. Hij is het ook die uitlegt wat anderen hebben ontvangen, en aan wie de details zijn toevertrouwd van de dingen die het volk van God aangaan.

Maar er is nog een andere opmerking te maken, voordat we dit overzicht afsluiten. Namelijk dat wat we overdenken het gevolg moet hebben dat wij ons afscheiden van de tegenwoordige boze wereld, en wij begrijpen dat wat de wereld betreft, God niets anders ziet dan de Joden en de afvallige volken. Ik spreek niet over de christenen – God ziet hen op een andere manier, maar over de uiterlijke macht. Als het gaat om de christenen, dan liggen de omstandigheden buiten het gezichtsveld van de wereld. Christus zegt: ‘U bent niet van deze wereld, zoals Ik niet van deze wereld ben’. Voor diegenen die het betreft, geldt geen Joodse hoop, maar de plaats die Jezus Zelf inneemt en het Vaderhuis waar Hij heenging om plaats voor ons te bereiden. Onze hoop, het einde dat we ons voorstellen, totdat God Zijn oordelen zal uitvoeren, is geen hoop dat de wereld verbeterd kan worden. Want we hebben gezien uit het Woord dat de loop van de wereld leidt tot afgoderij en zelfverheerlijking van de mens, en om die boosheid zal het oordeel van God komen.

Dat is de wereld waarin wij leven, overeenkomstig de beschrijving van God. Maar Hij heeft ons nu de hemelse dingen geopenbaard. Hij heeft ons Hem getoond, de Mens Die door de wereld is verworpen en de hemelen is doorgegaan. Zo hebben wij een verheven doel en motief, dat ons volledig moet leiden en richting geven aan onze wandel. Met die drijfveren aan het hart voorgesteld, waarmee de nieuwe mens zich bezighoudt, moeten we leven en wandelen door de Geest in een nieuwe wereld: *'Het toekomstige aardrijk, waarover wij spreken'*. Aan de andere kant, door de waarschuwingen die Hij ons geeft, maakt Hij ons met verlichte ogen van het hart los van de wereld waar we doorheen trekken als pelgrims en vreemdelingen.

Het is droevig hoe gemakkelijk de wereld ons hart bindt. Ik zeg niet dat ons hart op dit moment uitgaat naar de wereld, dat zou de consequentie kunnen zijn doordat de wereld ons hart in beslag neemt. Beste vrienden, als iemand hebzuchtig is, dan is dat werelds. Als iemand ijverig is in zaken, is hij bezig met de wereld. Hij leeft erin, om zo te zeggen. Het is heel moeilijk om vrij te blijven van de algemene principes van de wereld. Ze zijn er in vele vormen. Een hebzuchtige, een goede positie in de samenleving, een actieve geest die in de politiek gaat. Maar de wereld hier beneden, beste vrienden, is niet onze wereld. Wij hebben een andere wereld, waarvan Christus het Hoofd is, het Middelpunt en de vreugde. *'Het toekomstige aardrijk, waarover wij spreken'*⁸ zegt de apostel. Moge God in alle details van ons leven, in alle dagelijkse omstandigheden ons gescheiden houden van de wereld, zodat we kunnen zeggen: 'Ons leven is met Christus verborgen in God.'⁹ De rijkdom, het leven en de vreugde van eenieder die begrepen heeft wat een blijdschap het is met Hem te zijn, is daar te zijn waar Hij is.

Bron: Collected Writings Vol. V Prophetic Vol. II; Titel: Studies on the book of Daniel

---

⁸ Hebr. 1:5

⁹ Kol. 3:3